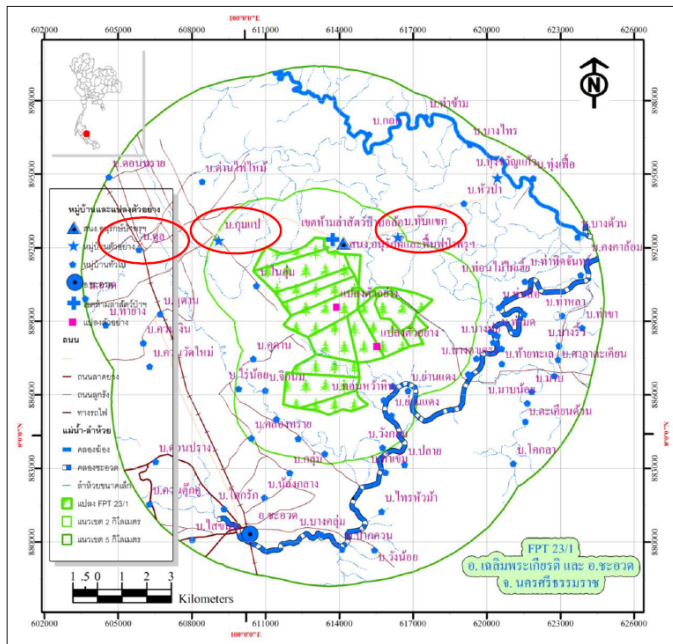

13. การประกอบอาชีพและรายได้ของประชากรในพื้นที่ศึกษา

การสำรวจรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่าบ้านกุ่มแปะ ป่าบ้านในลุ่ม พื้นที่ป่าพรุควนเคร็ง (กอบศักดิ์ และคณะ, 2556) (รูปที่ 1) สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ศึกษานั้น พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้วยการทำเกษตรผสมผสานโดยการปลูกพืชผักสวนครัว แตงโม แตงกวา และพริก รองลงมาได้แก่ การทำสวนยางพารา และ/หรือ ปาล์มน้ำมัน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้าง โดยคิดเป็นร้อยละ 46.38, 42.75, 5.03, 4.50 และ 1.33 ของราษฎรทั้งหมดตามลำดับ ส่วนอาชีพรองนั้นราษฎรโดยส่วนใหญ่ทำการรับจ้าง รองลงมาได้แก่ เก็บหาของป่า เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลาในกระชัง และค้าขาย โดยคิดเป็นร้อยละ 67.50, 18.50, 6.00, 5.50 และ 2.50 ของราษฎรทั้งหมดตามลำดับ ส่วนรายจ่ายเฉลี่ย และรายได้สุทธิเฉลี่ยในปี พ.ศ.2555 มีค่าเท่ากับ 150,000, 103,125 และ 46,875 บาทต่อครัวเรือนต่อปีตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าราษฎรในพื้นที่ศึกษายังมีสภาพเศรษฐกิจที่ยังคล่องตัว ดังจะเห็นได้จากยังคงมีรายได้มากกว่ารายจ่ายอยู่พอสมควร แต่อย่างไรก็ตามบางครัวเรือนก็ยังคงมีหนี้สินอยู่ โดยแหล่งเงินกู้ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน ธกส. และแหล่งเงินกู้นอกระบบ โดยคิดเป็นร้อยละ 61.33, 26.42 และ 12.25 ของราษฎรทั้งหมดตามลำดับ (ตารางที่ 1)

รูปที่ 1 หมู่บ้านในพื้นที่ศึกษา
อ.ชะอวด และ อ.เฉลิมพระเกียรติ
จ.นครศรีธรรมราช (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2553)

ตารางที่ 1 สภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือนในหมู่บ้านตัวอย่างรอบพื้นที่ป่าพรุควนเคร็ง ปี พ.ศ. 2555

สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม	พื้นที่ศึกษาในแต่ละตำบลและอำเภอ			หมายเหตุ
	ต.บ้านตุล อ.ชะอวด	ต.สวนหลวง อ.เฉลิมพระเกียรติ	เฉลี่ย	
อาชีพหลัก (%)				
ทำสวน	34.57	50.93	42.75	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน พืชผักสวนครัว แตงโม แตงกวา ฟักทอง พริก
เกษตรผสมผสาน	58.51	34.26	46.38	
รับจ้าง	2.66	0.00	1.33	
เลี้ยงสัตว์	2.66	7.41	5.03	
ค้าขาย	1.60	7.41	4.50	
รวม	100.00	100.00	100.00	
อาชีพรอง (%)				
รับจ้าง	60.00	75.00	67.50	
เลี้ยงสัตว์	4.00	8.00	6.00	
ค้าขาย	3.00	2.00	2.50	
เก็บหาของป่า	22.00	15.00	18.50	
อื่นๆ	11.00	0.00	5.50	เลี้ยงปลาในกระชัง
รวม	100.00	100.00	100.00	
รายได้เฉลี่ย	187,500.00	112,500.00	150,000.00	
อาชีพหลัก (%)				
รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน/ปี)	118,750.00	87,500.00	103,125.00	
รายได้สุทธิเฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน/ปี)	68,750.00	25,000.00	46,875.00	
ภาวะหนี้สิน (%)				
มี	75.00	85.00	80.00	
ไม่มี	25.00	15.00	20.00	
รวม	100.00	100.00	100.00	

(กอบคักดี และคณะ, 2556)

ส่วนในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย (สุพพัต, 2555) พบว่า การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ตำบลเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 74 รองลงมาอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ คิดเป็นร้อยละ 11.90 และอาชีพก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ รายได้ของครัวเรือน 244,548.37 บาทต่อปี ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร 138,911.03 บาทต่อปี การปลูกพืช 108,019.07 บาทต่อปี ไม้ยืนต้น 25,783.25 บาทต่อปี ปศุสัตว์ 5,108.70 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตร 101,485.65 บาทต่อปี มาจากการเก็บของป่า 4,151.69 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายของครัวเรือน 151,055.07 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มาจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 127,938.70 บาทต่อปี และต้นทุนการผลิตการเกษตร 23,116.37 บาทต่อปี ดังนั้นรายได้สุทธิของครัวเรือน 93,493.30 บาทต่อปี จะเห็นได้ว่าอาชีพ

เกษตรกรของประชาชนตำบลเคร็ง อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ การทำนา อาชีพทำนาของชาวบ้านในพื้นที่พรุควนเคร็ง ส่วนใหญ่เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ถ้ามีเหลือจึงนำไปขาย การทำนาของชาวบ้านมีทั้งการทำนาปีและนาปรัง การทำนาปีจะอาศัยน้ำฝนและทำปีละครั้ง ส่วนการทำนาปรังทำปีละ 2 ครั้ง และจะอาศัยทั้งน้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำชลประทาน ปัจจุบันพื้นที่นาได้ลดลงอย่างรวดเร็ว มักเกิดมาจากปัญหาน้ำท่วม ปัญหาดินและน้ำเปรี้ยว ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคและแมลง จึงทำให้ชาวนาต้องใช้ปุ๋ยเคมี และยาปราบวัชพืชและศัตรูพืชในปริมาณมาก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง สาเหตุการลดลงของพื้นที่นาอีกประการหนึ่งคือการนำพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน เข้ามาปลูกในพื้นที่นา การทำประมง การประกอบอาชีพที่อยู่กับชาวบ้านพรุควนเคร็ง ชาวบ้านในพรุควนเคร็งมีอุปกรณ์จับปลาแทบทุกครัวเรือน ชาวบ้านนิยมจับปลาและกึ่งไว้บริโภคในครัวเรือน หากมีเหลือจะแปรรูปเพื่อเก็บไว้บริโภค เช่น การตากแห้ง การทำปลาตุ๋น กะปิ และมันกุ้ง หากมีมากก็จะแบ่งขาย ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้จับปลา ได้แก่ เบ็ด แห กัดหรืออวนลอย ไซ ลันปลาไหล โพงพาง ยอ และบ่อล่อปลา ซึ่งบ่อล่อปลานี้ เป็นการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานเพื่อดักจับปลาในช่วงฤดูแล้ง บ่อล่อปลาส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณพรุ พื้นที่ติดคลองหรือพื้นที่นาข้าว การเลี้ยงสัตว์ในพรุควนเคร็งลดลงโดยเฉพาะโคและกระบือ เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ รถไถนา และรถเกี่ยวข้าว เข้ามาใช้แทนแรงงานสัตว์เลี้ยง ประกอบกับในพื้นที่พรุควนเคร็งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่นาข้าวไปเป็นพื้นที่สวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน จึงส่งผลให้มีพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์และแหล่งทุ่งหญ้าซึ่งเป็นอาหารของสัตว์ลดลง การปลูกผัก การปลูกผักมีทั้งเพื่อไว้กินเองในครัวเรือนและเพื่อการค้า ผักที่ปลูกส่วนใหญ่ เป็นผักสวนครัว เช่น พริก กระเทียม และถั่วฝักยาว เป็นต้น การปลูกผักส่วนใหญ่จะปลูกในพื้นที่นาหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว ปลูกในร่องสวนปาล์มน้ำมันและบางแหล่งก็ปลูกใกล้บ้านและใกล้กับแหล่งน้ำ การทำสวนยางพารา เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งในพรุและขอบพรุควนเคร็ง ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกยางพาราในพื้นที่ควนหรือที่เนิน บางแห่งก็ปลูกยางพาราในพื้นที่นาและมีการยกร่องเพื่อไม่ให้น้ำท่วมและช่วยระบายน้ำปัจจุบันก็มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพารามากขึ้น การปลูกยางพาราในพื้นที่มีปัญหาต่อการเจริญเติบโตของต้นยางพารา จึงส่งผลให้น้ำยางพาราน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ จึงทำให้ชาวสวนยางขายยางพาราในรูปแบบของชียางหรือเศษยาง การทำสวนปาล์มน้ำมัน มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่พรุควนเคร็ง ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังมาแรง เนื่องจากเป็นการส่งเสริมจากนโยบายของรัฐบาลในการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนพลังงาน จึงทำให้ชาวบ้านมีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่พรุควนเคร็งมากขึ้น การปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่ราบลุ่มจะต้องมีการขุดโคกยกร่องเพื่อป้องกันน้ำท่วมและทำให้เจริญเติบโตได้ดี ท้องร่องที่ขุดก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงปลาได้ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านอีกหนทางหนึ่ง

อาชีพหัตถกรรมหรือการจักสานทำให้ชาวบ้านมีรายได้เฉลี่ยปีละ 19,310.87 บาท เป็นอาชีพที่ชาวบ้านในพรุควนเคร็งนำทรัพยากรจากป่าพรุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมของชาวบ้านในพรุควนเคร็ง การสานกระจูดเป็นงานฝีมือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านในพรุควนเคร็ง ผลิตภัณฑ์หลากหลายที่มาจากกระกระจูด มีสีสันทันและลวดลายต่างๆ เช่น กระเป๋า ตะกร้า เสื่อพับ กอกรองใส่ของ เป็นต้น การจักสานกระจูดของชาวบ้านในพรุควนเคร็งได้มีการรวมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กระจูดที่โดดเด่น ส่วนการเก็บกระจูดเป็นการใช้ประโยชน์จากป่าพรุควนเคร็งอาชีพการเก็บกระจูดเป็น

อาชีพที่อยู่คู่กับชาวบ้านในพรุควนเคร็งมายาวนาน เพราะพรุควนเคร็งเป็นแหล่งที่มีกระเจ็ดใหญ่มากและกระเจ็ดมีความเหมาะสมมากในการนำมาจักสาน การเก็บกระเจ็ดจะเก็บจากที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเก็บจากกระเจ็ดที่ปลูกไว้ ปัจจุบันทรัพยากรในป่าพรุเกิดความเสื่อมโทรมและมีการบุกรุกพื้นที่ป่าพรุเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและการเกษตร และไฟไหม้ป่า จึงส่งผลให้กระเจ็ดที่มีอยู่ตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ประกอบกับการเก็บกระเจ็ดจะต้องเดินทางเข้าไปเก็บในป่าทำให้ไม่สะดวก จึงให้ชาวบ้านหันมาปลูกกระเจ็ด ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้เสริมให้กับครัวเรือน